

جوان و نیروهای جوانی

دکتر علی قائمی

- دوران جنینی، دوران کودکی ، دوران سوچوانی، دوران جوانی، دوران میانسالی، دوران بزرگسالی ، دوران پیری و دوران کهولت و فرتوتی ، که هر مرحله به مناسبتی از شأن و اهمیت فوق العاده برخوردار است .

در بعد سیاسی - اجتماعی حیات ، شاید هیچ مرحله‌ای به اهمیت دوران جوانی نباشد که سینین آن را ۱۸ - ۲۶ ذکر کرده‌اند. البته عده‌ای از روان‌شناسان پایان جوانی را سن ۲۴ و عده‌ای دیگر آن را سن ۲۸ دانسته‌اند. ولی ما بر اساس

مقدمه

عمولاً در تصمیم‌گیری‌های مربوط به برنامه‌ریزی در جهت حرکت دادن به سوی رشد و احیاناً بهره‌گیری از توانها، سعی بر این است که کل حیات آدمی را به مراحلی تقسیم کنند که اهم آنها بر اساس سلیقه قابل دفاع با عبارتند از :

وجود برای وصول به مقصد باشد. به ویژه که حمایت از محرومان، دفاع از مظلومان و سیزی با منحرفان ریشه در ذات و فطرت او دارند.

زمینه‌های توانمندی

چه بسیارند توانمندی‌ها و یا زمینه‌های آن که می‌توانند سرمایه‌هایی گرانقدر برای گردانندگان امور جامعه و حرکت به سوی راه و مقصد باشند. و طبیعی است که اگر آن قدرت‌ها و توانها در خدمت راهزنان سیاسی قرار گیرد، می‌تواند همانان را در وصول به مقاصد شیطانی کمک کار باشد.

رهبری پیامبر گونه‌ای لازم است تا امر هدایت نسل جوان و بهره‌گیری از قدرت آنان را در جهت رشد و سازندگی آنها، و اعتلای جامعه‌شان بر عهده گیرد و این مقصدی است که نبی گرامی اسلام (ص) و ائمه هدی (ع) در طول مدت انجام وظیفه و رسالت الهی شان آن را تعقیب کرده و پیروزی‌های درخشانی را در این عرصه داشته‌اند. برای آگاهی از این مشی و خط کافی است نگاهی ولو محدود به دست پروردگان پیامبر (ص) و امامان داشته باشیم.

و اماً توانمندی‌های جوانان چه به صورت فعل و چه به صورت زمینه، عبارتند از:

- ایمان و باور قوی به مبانی اعتقادی و مذهبی که همگام با فطرت و مبتنی بر آن است.

- توان و قدرت جسمی در طریق تحقق اهداف و خواست‌ها.

- شور و احساس پاک و سالم، توأم با صفا و اخلاص که سرمایه‌ای عظیم در جهت تلاش است.

- اعتماد به نفس و خودباوری که سبب

استناد و روایات و مذاق اسلامی آن، پایان جوانی را همان ۲۶ سالگی می‌دانیم.

جوانی و زیبایی‌های آن

این مرحله از حیات که به تعبیر گروهی از روان‌شناسان، چون باد می‌آید و چون برق می‌گذرد، یکی از مهم‌ترین و زیباترین دوره‌های حیات است زیرا:

- توان بدنی در منتهای اوج خود و دائماً رو به افزایش است.

- هوش در بالاترین حدّ خویش و در سطحی است که بالاترین مرز آن به حساب می‌آید.

- عواطف و احساس در بالاترین نقطه اوج خویشنده.

- جرأت، شجاعت، تهوّر، عشق و محبت عامل حرکت و تلاش جوان تا وصول به کرانه‌های افق حیاتند.

- آزادی خواهی، عزت طلبی، کمال جویی، حقیقت‌دوستی، زیباپرستی، وجودان بیدار و داور در او به عالی‌ترین وجه جلوه و تجلی دارند.

- میل به ستایش، نیایش و رابطه با معبدود، در گوشت و خون، و جان و دل او ریشه دارند.

- خواستاری صلاح و امنیت، دوستداری خدمت به مردم، میل به آبادانی و رفاه و ایجاد جامعه‌آباد و آزاد برای او از حدّ خواست گذشته و به مرحله آرمان رسیده است.

- روح امید و شادابی و نشاط در او زنده و بیدار و مایه و انگیزه حرکت او به سوی مقصود است.

و این مجموعه سبب می‌شود که جوان دنیا و آینده را زیبا بیند و با سرخوشی از رویای آن آماده سرمایه‌گذاری از جسم و جان و تمامیت

- پیش روی به سوی مقصود با گامهای استوار است.
- آینده خواهی برای خود و جامعه که در آن همه چیز در سطح بالا و اوج خویش مطرح است.
 - عشق به انسانها که درونش لبریز از آن است، به ویژه انسانهایی که به نظر او مستحق لطف و انعام هستند.
 - آرمان‌گرایی در صلح و خیرخواهی‌ها در سازش که از این بابت جهان را چون بهشتی طلب می‌کنند.
 - کرامت خواهی و کمال جویی و حقیقت دوستی که محركی درونی برای به راه‌انداختن آنان است.
 - وفادی به عهد و احساس تعهد و مسؤولیت در قبال خدا و مردم.
 - رحم و مروت و انسانیت که خود سبب پرهیز او از استثمارها و تعقیب خط صداقت با مردم است.
- تجربه‌ها در مورد جوان
- توانمندیهای جوانان به عنوان قدرتی کارساز در طول تاریخ مورد توجه و نظر بزرگان، فلاسفه، دانشمندان و از همه برتر انبیاء و اولیائی الهی بوده است. از قدیم‌ترین اسناد در این زمینه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- تلاش و حرکت سقراط در گردآوری جوانان و ارشاد و هدایت آنها که مورد نارضایتی دستگاه زمامدار زمان قرار گرفت و به این بهانه سیاسی که سقراط جوانان را علیه نظام بر می‌آشوباند، او را محکوم به اعدام کردند.
 - اسطو نیز بمانند افلاطون از صاحب‌نظرانی بود که تأکید بر تربیت نیروی جوان و بهره‌گیری از قدرت و توان ایشان در جهت احتلالی جامعه
- هدایت قدرت و بهره‌گیری‌ها**
- قدرت جوان سرمایه‌ای عظیم برای کشور و جامعه است و جوانان چه شهری و روستایی، کارگر و یا کارمند، تحصیلکرده و یا بیسواند در همه احوال می‌توانند منشاء آثاری خیر برای

جوانی افراد را به صورت زیر هدایت کرد و از آن بهره گرفت:

- در جنبه شناخت خود و توان و امکان و نقاط ضعف و قدرت خوبیش.
- در جنبه خودپذیری و قبول خود و خواستاری رشد و کمال و ارتقای خوبی.
- در جنبه خودرها برای سازندگی و رفع عوارض و پیراستن‌ها و آراستن‌ها و خودپروری.
- در تسهیل رشد تن، اصلاح ذهنیت‌ها، رشد و پرورش روان و عاطفه و توسعه استعدادها.
- در کسب مهارت‌های عملی و ورزیدگی جسم و اعضاء و خوب دیدن و خوب شنیدن.
- در ارتقای سطح علمی و فرهنگی، داشتن فلسفه‌ای روشن برای زندگی، تجدید نظر در فکر و خط مشی.
- در بالابردن سطح آگاهی‌های مذهبی، در ارتباط با قرآن و سنت، آگاهی‌های فقهی.
- در ایجاد روحیه ایستادگی و مقاومت، داشتن عزت نفس، خوداتکایی و علّه روحی.
- در پرورش فکر و خرد، استنباط، نظر، شخصیت‌داری و صیانت نفس از خطر.
- در فراهم‌سازی زمینه برای بهداشت تن، بهداشت روان و صیانت از ذخائر وجودی.

۲- در عرصه حیات اجتماعی

- چه بسیارند زمینه‌های هدایت و جهت‌دهی‌ها در این عرصه، و چه بسیارند امکان بهره‌گیری از قدرت جوانان در طریق تأمین و حفظ منابع جامعه. و ازان جمله‌اند:
- تکیه و توجه به روابط سالم اجتماعی، سازگاری با جامعه و مردم و آماده‌سازی خود به عنوان یک الگوی اسلامی در روابط.

جامعه خود باشند و این با شرط هدایت وجهت‌دهی قدرت آنهاست.

باید توان جسمی، قدرت ذهنی و فکری، حافظه و تعقل، تخیل و دقت، استعداد و امکانات بالقوه جوان ساخته و پرورده شوند. عواطف او از محبت و عشق، ترس و خشم، و در نهایت شور و احساس او جهت یابند. توانهای روانی او از آزادی خواهی، ستایش و نیایش، کمال جویی، حقیقت دوستی، زیبایی خواهی، ایدآل و آرمان جویی او در خطی اندیشه‌ده و معقول قرار گیرند.

و در صورت تحقق این جنبه‌ها وجود جوانان سراسر نیرو، سرمایه، اندوخته‌های در خور، و آماده بهره‌برداری خواهد بود. طبیعی است که در این بهره‌گیری اصل، خود جوان است. بدین معنی که بیشترین سرمایه و توان او باید صرف خود او گردد، و از رشحات آن رشد و سازندگی جامعه نیز باید بهره‌مند شود.

در عرصه هدایت و بهره‌گیری

چه بسیارند عرصه‌های هدایت و بهره‌گیری برای این وجودهای گرانقدر که مسؤولان و زمامداران و گاهی هم نسل جوان از آن غافلند و برای آن چه بسیارند معادن و ذخایر الهی، که در عرصه حیات، ناشناخته و بی‌اثر، در معرض دید عمومند، و پس از گذشت عمر، همچنان دست نخورده رخ زیر پرده خاک می‌کشند. عرصه‌های مربوط به هدایت جوان و بهره‌گیری از توانمندیهای او به صورت‌های زیر قابل دسته‌بندی و بررسی هستند:

۱- در عرصه حیات فردی:

در این عرصه می‌توان امکان و نیروی

- به محرومان.
- کمک به اجرای طرحهای رفاهی، درمانی و بهداشتی و یاری رسانی در هنگام بروز سوانح و آسیب‌ها و نظافت محل.
- تشکیل کلاس‌های خانواده و اخلاق برای جوانان و درس آموزی آنان.

۳- در عرصه اقتصادی

- جوانان نیرومندترین بازوی کار برای جامعه، قوی‌ترین عنصر تولید، و کارآمدترین افراد در عرصه ابتکار، اختصار و ابداعند و در این جنبه هم نیازمند به هدایتند و هم در خور بجهه‌گیری‌ها در عرصه رشد اقتصادی. زمینه‌های موجود در این عرصه‌ها عبارتند از:
- توجه به کار و تولید و فراهم آوردن زمینه اشتغال، کاریابی، کارسازی و اقدام به کار و خوداشتغالی.
- توجه به صنایع دستی و روستایی، مثل قالی‌بافی، کارهای دستی هنری، سفالگری و ...
- انجام کارهای کشاورزی، از کشت و زرع، پرورش گیاهان و محصولات صحرایی، و توسعه زراعت.
- پرورش دام و طیور و حیوانات اهلی، در روستاهای مناطق مناسب و مراتع.
- صید و صنایع مربوط به آن از ماهیگیری، کنسروسازی و آگاهی و عمل در این حیطه.
- اشتغال به صنایع و حرف جدید و اعمال نوآوری‌ها و توسعه برنامه‌های مبتکرانه.
- انجام کارهای با غبانی، گلکاری و پرورش گلهای، درختکاری، با غداری و با غبانی.
- تلاش‌های فنی و حرفه‌ای در جهت رفع نیاز محلی و منطقه‌ای، و استفاده از توان نوآوری جوانان.

- مرزداری در اخلاق و صیانت از آن، بهداشت اخلاقی، دعوت به اخلاق و مراعات‌های لازم.
- نظارت اجتماعی، امر به معروف و نهی از منکر، پاکسازی جامعه از مفاسد و انحرافات، و تلاش در اصلاح جامعه.
- اصلاح ذات‌البین و جلوگیری از تبعیض و ستم و نفاق و حل و رفع تعارضات و تضادها.
- بسیج منابع انسانی در جهت توسعه اجتماعی، سازندگی و پاسداری جامعه و تلاش برای رشد و اعتلای آن.
- عرضه و ارائه خدمات اجتماعی- بهداشتی و حفظ و بهبود محیط زیست و آرایش‌های اجتماعی.
- کنترل خشونت، قاچاق، ترور، فحشاء و دیگر انحرافات درگیر کننده اجتماع.
- دادرسی‌ها و تلاش در جهت احیای حق مظلوم و نجات او از ستمکاران و دفاع از محرومان.
- داوری‌ها در جامعه، قضایت عادلانه، شهادت به حق، حفظ احترام و حیثیت‌ها.
- فراهم سازی شرایط برای تعکیم خانواده و حفظ قداست آن از طریق پاکسازی‌های محیط از مفاسد.
- مسؤولیت‌پذیری و قبول حضوبیت جامعه و استقرار خود در آن به عنوان یک مهره ارزنده.
- آموزش فن تبلیغ و اقدام در جهت هدایت دیگران، در عرصه‌های محلی و منطقه‌ای.
- مددکاری در عرصه‌های امنیتی، رفاهی، پژوهشکی، و خدمت‌رسانی به مدارس و مسؤولان شهر.
- تشکیل گروه داوطلب برای نظارت‌ها، انتظامات، امدادرسانی‌ها، تنظیفات و رسیدگی

مؤسسات اتفاق و احسان، وقف، صدقات ، و انجام توزیع های لازم .

- داشتن حیات مقتضانه و به دور از اسراف، تبذیر، افتخار، و اتراف .

۴- در عرصه فرهنگی
 عرصه های فرهنگی یکی از عرصه های وسیع و پرداختن کار و تلاش برای جوانان است. چه بسیارند امکان سرمایه گذاری ها و هدایت ها و نیز چه فراوانند توان بهره گیری از امکانات و توانمندی های جوانان در این زمینه مواردی که قابل ذکرند بسیار است و از آن جمله :

- تجدیدنظر در افکار و اندیشه های شخصی و آنچه در جامعه رایج است و تلاش در جهت پاکسازی و اصلاح .

- داشتن فلسفه ای روشن از زندگی بر اساس منطقی اندیشیده ، بر مبنای خطوط اعتقادی و

- اجرای طرح های کم هزینه با سرمایه اندک مثل جعبه سازی، زه کشی ها، آماده سازی زمین ها .

- همکاری در ساخت و ساز های بنیادین مثل شهر سازی، سد سازی، احداث کارخانه، قنات کشی ها .

- تأسیس تعاوونی ها و تقویت آن در زمینه های مختلف غذایی ، رفاهی ، تعاوونی عرضه خدمات و مصرف .

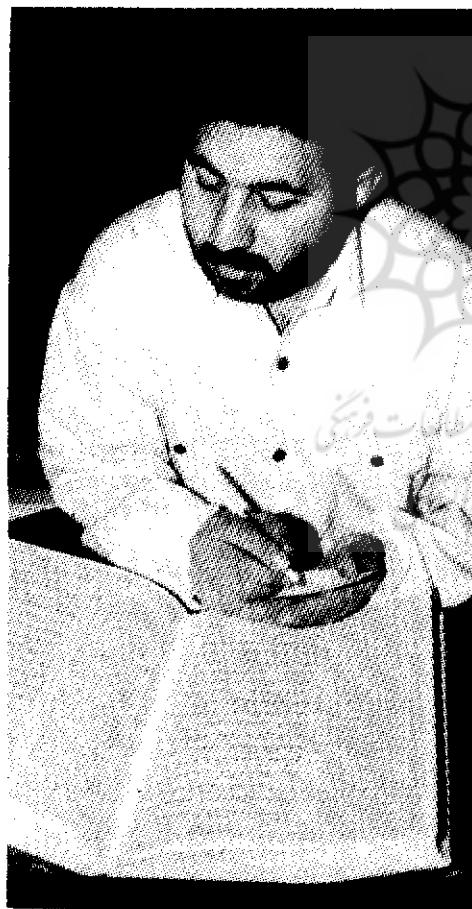
- جمع آوری خدمات و توزیع و نشر و پخش مواد و کالاها و در دسترس قرار دادن آنها برای عامه .

- تولید اندیشه اقتصادی در زمینه ساختن ابزار و قطعات ، تجارت ، صادرات و واردات .

- تقویت روحیه کار و تلاش و مبارزه با تن پروری و قبول مشاغل مشروع ، بدون توجه به نام و عنوان .

- اداره صندوق های قرض الحسن .

- عرصه‌های محلی و منطقه‌ای.
- تحقیق و پژوهش در عرصه‌های علمی، تاریخی، اداری و نشر و عرضه نتایج آن در جامعه ملی و بین‌المللی.
 - تشکیل کمیته‌های فرهنگی و توسعه آن در محله، شهر و منطقه در جهت پریار کردن اندیشه‌ها.
 - تشکیل کلاس برای فرهنگ‌شناسی از فرهنگ مادی و غیرمادی، تمدن اسلامی و مقایسه فرهنگها.
 - ارزیابی از مطبوعات، اعم از روزنامه‌ها،

- مذهبی.
- گسترش و توسعه علوم از طریق بحث و تحقیق، فراگیری و نشر، تعلم و تعلیم، پرسش و پاسخ.
 - تلاش در عرصه‌های ادبیات، نقدها و بررسی‌ها، توجه به اشعار و ضرب المثل‌های رایج و تجدید نظرها.
 - تجدید نظر در آداب و رسوم و آیین‌های قدیمی، و سعی در جرح و تعدیل و اصلاح آنها و توسعه و رواج بعدی.
 - اقدامات مربوط به رسوم و سنن و شعائر و مناسک و بررسی و تجدید نظر در آنها و انتظام با شرع و خرد.
 - تجدیدنظر در هنر و ارزیابی آنها و اصلاح و تتفییح، و ترویج جنبه‌های غیر مباین با شرع و اخلاق.
 - شناخت و پای‌بندی به ارزش‌ها و پاسداری از آنها، بهویژه در جنبه‌های قداست آفرین آن.
 - جهت‌داری در ابداع و اختراع و هدایت آنها در جهت خیر و سعادت انسانها.
 - تبادل آگاهی‌ها و تجارب و تعاطی افکار در جهت ارزیابی‌ها و توسعه‌ها و نشرها.
 - قبول و تسهیل تحقیقات از طریق تهیه فیش‌ها، فهرست موضوعی، پرسشنامه و مصاحبه.
 - تشکیل و اداره کنفرانس‌های علمی، در عرصه‌های مذهبی، تاریخی، علمی، اقتصادی و سیاسی.
 - مردمی کردن آموزش و مبارزه با بیسوادی و گسترش دامنه آن از خانه به محله و منطقه و شهر و کشور.
 - همکاری با نهادهای آموزشی در جهت توسعه آموزش و دانش و فرهنگ کشور در

عبارتند از:

- توجه به اهمیت حکومت عادلانه و تأسیس و پاسداری از آن و خاموش کردن جو مخالف.
- توجه به رهبری به حق و سعی در تثبیت موقعیت او و پاسداری و دفاع از حقانیت آن.
- کمک به قانونگذاران در تصویب قانون و بیان حقایق لازم در آن عرصه با مصونیت.
- کمک به اجرای قانون و همکاری با مجریان در عرصه‌های گوناگون و نشر قانون‌مداری در جامعه.
- توجه به مرزداری در آزادی، احیا و صیانت آزادیهای اساسی، با الهام‌گیری از خط حلف‌الفضل.
- جلوگیری از خفغان و جو اختناق و عدم سلطه‌پذیری، و استادگی در برابر زور و استبداد.
- تشکیل و سازماندهی نیروها، تحزب اندیشیده و الهی، مهره‌سازی‌ها و مهره‌پذیری‌ها در زندگی سیاسی.
- اداره جنگ و دفاع و مبارزه با خصم با تمام وجود، شهادت طلبی و گذشت از جان برای حفظ قداستها.
- تلاش در تحقیق صلحها، به ویژه صلح جهانی و دفاع و پاسداری از صلح و مبارزه با سورش‌ها.
- کوشش در حفظ وحدت ملی، توسعه روابط دوستانه و ایجاد زمینه و شرایط انس در جامعه.
- نظم دادن در روابط بین‌المللی، سعی در همکاری کشورها، آشنایی با جهانیان و استفاده از خطوط فکری.
- اصلاح سازمانها و ادارات از طریق بازرگانی آشکار و پنهان و همکاری با دولت.

مجلات، داستانها، کتب، بریدن قطعه‌هایی از روزنامه.

- فعالیت‌های هنری از نمایشنامه نویسی، اجرای نمایشنامه، خوشنویسی و ...

- تلاش در هنر عکاسی، فیلم‌سازی، تهیه اسلاید، هنر تذهیب، تجلید، مینیاتور.

- تهیه مجموعه‌ای از عکس‌های مهم و تاریخی، آثار هنری، رسالات، مقالات، تمبرها و ...

- تدبیر برای غنی‌سازی اوقات فراغت، از کار دستی، ورزش، تیراندازی، تفریحات، سرگرمی و اشتغال.

- تهیه اسناد و مدارک از موزه‌ها، مطبوعات، مساجد، جلسات وعظ، کتابخانه‌ها، باشگاهها.

- شناخت مراکز تحقیقی، مجامع علمی، سازمانهای فرهنگی، پژوهشکان، و ارجاعات در موارد لازم.

- فعالیت‌های علمی - فرهنگی مثل مطالعه کتب، تلخیص کتب، عرضه و نشر احادیث.

- همکاری در تأسیس کتابخانه در مسجد و مدرسه به صورت ثابت و سیار، برای کودکان، نوجوانان، مردم.

- پخش و نشر کتب، روزنامه، مجله، امانت دادن کتب در جهت پربار کردن اندیشه‌ها.

- تشکیل جلسات بحث، مناظره، ارائه مباحث، مشاعره، مسابقات مقاله‌نویسی.

۵- در عرصه سیاسی:

با زمینه‌های شور و احساسی که در جوانان وجود دارد، و علاقه آنان به حکومت نظم و ضوابط و قاعده‌های اصلاحی، با توانمندی آنان در زمینه دفاع و جنگاوری، هدایت‌ها و بهره‌گیری‌هایی از آنها مطرح است که اهم آنها

- اصلاح اعتقادات و تقویت آنها که سعادت‌ها در گرو همان است.
 - آگاهی از خطوط قرآن و سنت در جهت آراستن خود به فضایل و دوری از رذایل.
 - باور قلبی به تعالیم و دستورهای دینی، آنچنان که بخشی از وجود او را تشکیل داده، با خون همراه گردد.
 - عمل به تعالیم مذهبی و دینی در ضمن شناخت کامل و اساسی آن، در سفر و حضور و در نهان و آشکار.
 - تن دادن به اجرای حدود درباره خود و غیر و قبول قداست فرمان پروردگار.
 - شناخت خدا و ایمان به او به عنوان خالت، مالک، محیی، ممیت، معزٰ و مذل او.
 - تسلیم در برابر خدا و قبول اطاعت، تسلیم، پذیرش و در نهایت عبادت او.
 - ارتباط با خدا، استمداد از او، درخواست‌ها از او.
 - قراردادن مشی و رفتار، عبادت و اطاعت، نماز و عبادت و حیات و ممات صرف برای او.
 - گسترش مذهب و تبلیغ آن و نشر دستورها و احکام آن در عرصه خانواده، محله و منطقه.
 - شناخت تطبیقی ادیان و احکام و بررسی جنبه‌های مربوط به تحریف‌ها و مداخله‌ها.
 - استنباط دینی و توان استخراج حکم از قرآن و سنت.
 - شناخت شخصیت‌های دینی از انبیاء و اولیاء و سعی در اسوه قرار دادن آنها.
 - تعظیم شعائر دینی و شرکت در مراسم جشن و عزا و اعیاد و وقایع.
 - آگاهی از خطوط فکری مذهب در عرصه‌های سیاست، اقتصاد، فرهنگ و اجتماع برای عمل.
 - طرح توسعه منی و گسترش عمران و آبادانی در جامعه و رفع معایب و نارسایی‌ها در جامعه.
 - برنامه‌ریزی در همکاری بین‌المللی و برقراری ارتباط سالم از طریق آمد و شده‌ها و انس آفرینی‌ها.
 - مشارکت در طراحی‌های سیاسی، برای اجرای برنامه‌های دولت، به ویژه آنها که در خط قبول مردمند.
 - معاونت در ارزیابی‌های سیاسی، بازنگری سیاسی و عرضه و ارائه راه حل‌های سازنده و اساسی.
 - پاریز در تداوم حقوق بشر و پاسداری و دفاع از آن و مراقبت از مرزها و حقوق و حدود.
 - بازنگری در قوانین و ذکر موارد ضعف و قوت و تلاش در جهت اصلاح و بهسازی آن.
 - توجه و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی مردم در داخل و خارج.
 - شناخت شخصیت‌های خدمتگزار و خائن و پذیرش‌ها و طردها و اتخاذ مواضع مناسب.
 - آموزش فنون نظامی و امنیتی برای زمان جنگ و اشتغال مفید در زمان صلح.